

سرشناسه	: مجتهد سیستانی، مهدی
عنوان و نام پندآور	: خواب‌نما: بررسی حجیت خواب در آیات و روایات: نقد جریان احمدالحسن (۳)/سیدمهدی مجتهدی سیستانی.
شخصات نشر	: قم، دار التفسیر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۳۵۷ ص. ۵/۱۴×۵/۲۱ س. ۴.
محت فهرست نویسی: فیا	
دداش	: کتابنامه: ۳۵۱ - ۳۵۷.
واژه	: بررسی حجیت خواب در آیات و روایات: نقد جریان احمدالحسن (۳).
نوع	: خواب -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام -- احادیث
موضوع	: Hadiths -- Sleep -- Religious aspects -- Islam
مو	: خواب -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Sleep -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: خوابگزاری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Dream interpretation -- Religious aspects -- Islam
رده بندی کنگره	: ۳۹۷ - ۳۲/۶۵/۲۳۲BP
رده بندی دیویی	: ۵۲۴۷۶۴۷
شماره کتابشناسی	: ۵۲۴۷۶۴۷

خواب‌نما (بررسی حجیت خواب و نبییت و روایات)

سید مهدی مجتهد سیستانی

ناشر: دارالتفسیر

نوبت چاپ: اول/۱۳۹۷

چاپخانه: نینوا

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۵-۵۹۶-۶

انتشارات دارالتفسیر

قم: خیابان معلم

میدان روح اله

انتشارات دارالتفسیر

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۴۲۱۲

۹.....	پیدگفتار بیست و نهم
۱۱.....	مقدمه

بخش اول حقیقت خواب | ۱۹

بخش دوم تقسیمات خواب | ۲۵

۳۶.....	تقسیمات روایی خواب
۵۰.....	اول (مکان های بد
۵۰.....	الف) مکان تنها
۵.....	ب) پشت بام بدون حفاظ
۵.....	ج) اتاق بدون درب و بدون روانداز یا بادریاز
۵۷.....	دوم (زمان های بد
۵۷.....	الف) خواب بین طلوعین
۵۹.....	ب) خواب اول روز

ج) خواب بعد از عصر ۵۹

د) بین غروب تا مغرب ۵۹

ه) خواب قبل از نماز عشاء ۶۰

و) خوابیدن بین نافله شب تا نماز صبح ۶۱

ز) دو سوم اول شب ۶۱

ح) خوابیدن از نماز اول وقت ۶۳

ط) خوابیدن از نماز واجب ۶۳

ی) حالت نایم بیداری ۶۶

الف) خوابیدن بدون تخلی ۶۶

ب) خوابیدن به دست چپ یا روی شکم ۶۶

ج) خوابیدن نه ساعت بعد از غذا ۶۸

د) خواب یکسره ۶۸

ه) خوابیدن با دست آلوده به نجس ۷۰

و) خوابیدن با تشویش خاطر ۷۰

ز) خوابیدن با حال جنابت یا بدون وضو و دست‌های نجس ۷۱

ح) خوابیدن با شکم خالی ۷۲

ط) شکم‌پُری ۷۲

ی) خوابیدن زیاد ۷۲

ک) خواب حرام ۷۱

۱. اهمیت تعبیر خواب ۱

۲. تعبیر خواب توسط معصومین علیهم‌السلام ۳

۳. رد تعبیراتی که اهل سنت گفته‌اند ۸۴

محور اول) خواب، راه مستقیم ارتباط خدا با انبیاء علیهم‌السلام ۸۹

۱۱۴.....	دو سوال مهم
۱۱۷.....	محور دوم) خواب انبیاء علیهم السلام وحی است
۱۲۴.....	رؤیای دیگران

بخش سوم

حجیت خواب | ۱۲۹

۱۳۳.....	رابطا رؤیای دقه با حجیت خواب
۱۳۳.....	ادله حجیت خواب
۱۳۹.....	آیات خواب
۱۸۱.....	بررسی آیات ادعا شده
۲۳۲.....	روایات مخالف
۲۴۱.....	محور اول) خواب دیدن معصومین علیهم السلام
۲۴۱.....	۱. پیشینه واقسام
۲۵۲.....	۲. تمثیل شیطان
۲۶۱.....	بررسی روایات
۳۰۵.....	روایات متضاد
۳۱۱.....	محور دوم) اعمال خواب
۳۳.....	چند شبهه
۳۱۳.....	۱. قبول ایمان با خواب
۳۳۵.....	۲. سیره متشرعه
۳۴۰.....	۳. تنها راه ارتباطی اهل بیت علیهم السلام
۳۴۲.....	حجیت رؤیا در خصوص شناخت قائم عجل الله تعالی فرجه و نوره

۳۵۱.....	منابع
۳۵۱.....	الف) کتب لغت
۳۵۱.....	ب) کتب روایی
۳۵۵.....	ج) کتب تفسیر
۳۵۶.....	د) کتب، فقه، اصول، رجال، کلام، متفرقه
۳۵۷.....	کتب جریان مدعی‌ایمانی

۱. پیش‌انتارمه‌سسه

مدعیان روعین در عرصه مهدویت، همواره سعی بر آن داشته‌اند تا با استفاده از بسترهای موجود در جامعه مسلمین، آنان را فریب دهند. یکی از بسترهای مورد نظر، اعتنائی بیش از حد مردم به مسأله خواب و رؤیایبینی است. انحراف برخی وعاظ و نویسندگان نیز رنگ و لعاب دینی به خود گرفته است تا با استفاده از آن خواب را هم سنگ الهامات رحمانی دانسته و بر اساس آن، برای خود تکالیف و وظایفی ساخته‌اند.

واقع این است که دوری از معارف قرآن کریم^۱، هزل بیت^۲، موجب خلاءهای معرفتی در بین مردم شده و از زردی و چون؛ احمد قادیانی^۳ و احمد بصری^۴ و... نیز با ملاحظه این خلاء

۱. «فأول ما فتح علي باب هوارؤيا الصالحة وإني رأيت في تلك الأيام رؤيا صالحة صادقة قريباً من هذا... أكثر من ذلك». پس اولین بابی که به رویم باز شد، خواب و رؤیای صالحة بود و من در آن روزها نزدیک به دوهزار یا بیشتر خواب صالحة صادقه دیدم. غلام احمد قادیانی، التبلیغ، ص ۱۰۵.

۲. «وقصة هذا اللقاء هي أتي كنت في ليلة من الليالي نائماً، فرأيت رؤيا في المنام، كأن الإمام المهدي واقف بالقرب من ضريح سيد محمد أخو الإمام العسكري وأمرني بالحضور للقاءه وبعد ذلك استيقظت وكانت الساعة الثانية ليلاً»؛ ماجرای دیدار این است که من در شبی از شبها در خواب بودم که رؤیایی دیدم،

ادعای قائمیت و امامت و رسالت کرده، مستند خویش را خوابه‌ای
 بعضی مردم قرار داده‌اند و بدین ترتیب، برخی از متدینین و متشرعین
 را در پیچک انحراف انداخته‌اند. با مراجعه به آیات و روایات اسلامی،
 آنچه به دست می‌آید این است که خواب و رؤیا هیچ جایگاهی در
 دین و عرفی حجت‌های الهی نداشته و تنها راه شناخت قائم آل
 محمد ﷺ، نشانه‌هایی است که در منابع معتبر دینی ذکر شده است.
 در این اثر حاضر، اولین متن جامع و تحلیلی در موضوع خواب
 است که با همکاری پژوهشگر ارجمند سید مهدی مجتهد سیستانی
 در موسسه بروج به رشته تحریر درآمده و با جمع‌آوری آیات و روایات
 مرتبط و شباهت، مطرح شده از سوی جریان انحرافی احمد بصری،
 اقدام به تحلیل و پاسخ‌گویی علمی و دقیق نموده است.

علی محمدی هوشیار

موسسه بروج

■ مقدمه

دنیای متناهی و جادویی، پس از سالها مبارزه با معنویت و خرافی خواندن آن و به تدریج کشتن معتقدان به آن، بالاخره در برابرین واقعیت سر تسلیم فرود آورد. به تنها خرید پذیرفت غیر از این عالم مادی، عوالم متعدد معنوی وجود دارد - که هیچیک از معیارهای علم روز قابل فهم نیست - بلکه تلاش گسترده‌ای برای درک و ورود به آن عوالم نمود که نتیجه‌اش پیدایش صدها فرق و گرایش و ایسم معنوی در اقصی نقاط جهان شد، و اشخاص و گروه‌های متعددی با اغراض گوناگون رو به حس و چشیدن آنچه آن را معنویت می‌نامند آوردند.

و در این میان، استعمار بین الملل نیز - که همیشه رصد کننده جوانب و شرایط مختلف برای ایجاد بستر سوء استفاده از ملت هاست - دامن زدن به معنویت‌های کاذب را یکی از بهترین حربه‌ها برای استعمار کشورهای جهان یافت، لذا با صرف بودجه‌های کلان، به بررسی انواع راه‌های ارتباط با غیب و معنویت در نزد مدعیان و

صاحب‌نظران این عرصه پرداخته، موفقیت‌های چشمگیری بدست آورد.

نتیجه این گرایش همگانی به غیب و معنویت، در کنار سرمایه‌گذاری گسترده استعمار جهانی در این زمینه، آن شد که سه گزینه:

۱. بر دادن از غیب،

۲. فرو بردن مخاطب در حالت‌های فرامادی،

۳. اثبات قدرت‌های ماورائی مثل شفا دادن بیماری و جن‌زدگی

غیره، درست صداقت فرد مدعی معنویت، و دلیل حقانیت

سمن و اودکاری تلقی گشت.

پیدایش و - اح - حله‌های بحری مختلف مثل شیطان پرستی،

تله پاتی، عرفان کاذب، کمانش و - حوی، یوگا، ریاضت‌های هندوی

مُدرن، تسخیر جن و کهنات، فن‌بینی‌های مختلف، طالع‌بینی‌های

گوناگون، نجوم و اُسطرلاب، ارتباط با ارواح، آینه‌بینی، علوم غریبه

- همچون رمل -، کف‌بینی و خواب‌نمایی، نتیجه همان گرایش

استعماری بود، و البته کمترین نمود معنوی در این گزینه آخر یعنی

خواب‌نما شدن است.

آری استعمار جهانی، در موضوع ورود به عدم خواب ابتدا با

هیپنوتیزم و خواب کردن افراد شروع کرد و بعد کم کم توانست صنعت

خواب سازی را فراگیرد و از این رهگذر عده زیادی را گمراشته کند،

همچنانکه در تعبیر خواب نیز به مهارت‌هایی رسیده است.

اما علت اینکه در این دوره، دسترسی افراد به ماوراء ماده اینقدر

فراوان گشته، نزدیک شدن عالم معنا به عالم ماده می باشد که نشأت گرفته از دو بُعد شیطانی و الهی است.

بعد از بُعد شیطانی اینست که با طولانی شدن غیبت حجت الهی، یکی از بیشترین بهره‌هایی که شیطان می‌تواند در گمراه کردن انسانها ببرد نه مبارزه با معنویت بلکه ترویج حالت‌های معنوی کاذب را است. درست همانند کاری که بعد از وفات حضرت سلیمان انجام نمود، باعث گمراهی افراد فراوانی توسط سحر و نجوم و تسخیر جن و غیر اینها گشت.^۱

از طرفی طبیعاً روایات، هم انسانی دارای دو شیطان است که تا پایان عمر سعی در گمراه کردن وی دارند^۲، و مادر بزرگواری می‌فرمود: در احادیث نیامده که وی یک انسان فوت می‌کند دو شیطان او نیز می‌میرند^۳، در نتیجه با وفات انسان شیطانانش به سراغ دیگر

۱. قرآن می‌فرماید: «وَأَتَّبِعُوا مَا تَلُوا الشَّيَاطِينَ عَلَىٰ مَلِكٍ سُلَيْمَانَ، وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ». بقره: ۱۰۲

۲. «فَلَمَّا هَلَكَ سُلَيْمَانُ وَصَّعَ إِبْلِيسُ السِّحْرَ وَكَتَبَهُ فِي كِتَابٍ ثُمَّ طَوَاهُ وَكَتَبَ عَلَىٰ ظَاهِرِهِ: هَذَا سَبْعُ أَصْفَافٍ مِنْ بَرِيخِيَا لِلْمَلِكِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ مِنْ ذَخَائِرِ كُتُوبِ الْعِلْمِ مِنْ أَرَاذِلِ كَذَاوَكْذَا فَلْيَقْرَأْ سِدَاوَكْذَا ثُمَّ مِنْهُ نَحْتُ السَّرِيرِ ثُمَّ اسْتَنَازَهُ هُمْ فَفَرَّاهُ فَقَالَ الْكَافِرُونَ مَا كَانَ سُلَيْمَانُ عَ بَغْلَيْنَا إِلَّا يَهْدِيهِ هَذَا وَقَالَ الْمُؤْمِنُونَ بَلْ هُوَ مُنْجِيٌّ لِلنَّاسِ مِنَ الْغَيِّ». تفسیر القمی ج ۱ ص ۵۵

۳. «فَقَالَ إِبْلِيسُ.... وَلَا يَلِدْهُمْ وَلَا يُولَدُ لَهُمْ وَلَا يَلِدُ لِي الْإِثْنَانِ». تفسیر القمی ج ۱ ص ۴۲
و: «إِذَا هُمْ أَحَدُكُمْ يَجْزِي أَوْ صَلَافَةً عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ شَيْطَانَيْنِ فَلْيَبْتَازْ لَّا يَكْفَاهُ عَنْ ذَلِكَ». الکافی ج ۲ ص ۱۴۳ ح ۸

و: «مَا مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا وَلَهُ شَيْطَانٌ قَبِيلٌ لَهُ وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ وَأَنَا وَلَٰكِنْ أَعَانَنِي اللَّهُ عَلَيْهِ فَأَسْلَمْتُ».

عوالی الثانی ج ۴ ص ۹۷ ح ۱۳۶

۴. بلکه با توجه به موافقت خداوند با درخواست شیطان مبنی بر زنده ماندن تا یک زمان بسیار طولانی

انسانها می‌روند و به مرور زمان هر چه از تعداد انسانها کم می‌شود بر تعداد شیاطین افزوده می‌گردد، و همین باعث ازدیاد قوای شیطانی و تسلط بیشتر آنها بر انسانها و قلب و ایمان و عقل ایشان می‌شود.

و از طرف دیگر، با گسترش روز افزون گناه و معصیت در سطح -مانی، خصوصاً سه گناه بزرگ ریختن خون مظلوم، روابط نامشروع و حرام خواری در کنار شرک - که به شدت بر قدرتمند شدن شیطان می‌افزاید - و از همین جهت شیطان پرستان بر این سه کار بسیار توجه و تأکید دارند - مظاهر قوای شیطانی آنقدر نیرومند گشته که شیطان می‌تواند این مظاهر را در اشخاص گوناگون بروز داده و آنها را از مسیر هدایت گمراه نماید.

ظاهراً در انجیل، مَتی باب ۲۴ و ۲۵ و انجیل مَرْقَس باب ۱۳ آیه ۲۱ و ۲۲ به همین حقیقت اشاره شده که می‌گوید: «آنگاه اگر کسی به شما گوید اینک مسیح در اینجا یا در آنجاست باور نکنید، زیرا که مسیحیان کاذب و انبیاء نذبه ظاهر شده، علامات و معجزات عظیمه چنان خواهند نمود که اگر ممکن بودی، بگریزیدگان را نیز گمراه کردند.»

زیرا به نظر می‌آید مراد از معجزاتی که پیامبران دروغی اظهار خواهند کرد، همان قدرت‌های ماورائی مخصوصاً خبر دادن از غیب

(زمان خروج امام زمان علیه السلام)، می‌توان چنین نتیجه گرفت که این موافقت شامل همه فرزندان اوست پس آنها نیز تا زمانیکه مهلت دارند نمی‌میرند. بلکه در روایات متعدد از طول عمر بسیار زیاد شیاطین سخن گفته شده مثل امام بن هیم که از زمان هابیل و قابیل تا زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله گزارش حیاتش ثبت شده است: تفسیر القمی ج ۱ ص ۳۷۵، بصائر الدرجات ص ۹۸ ح ۸ و ص ۱۰۱ ح ۱۳.

و مراد از بُعد الهی یعنی اینکه جهان در حال نزدیک شدن به دوره ظهور مبدی موعود امام زمان (عج) است، و از آنجا که در آن دوره معجزات عظیم بروز می نماید - همانند نداء آسمانی^۱ و اجتماع ربانی^۲ و خراب شدن^۳ و ظهور کف در سماء^۴ و ... - زمینه پذیرش عمومی مردم نسبت به حقنویات در حال فراهم شدن می باشد.

۱. منظور صدای آسمانی مبینی برای اعلام - و سی منجی بش و بشریت است که طینتش در همه عالم - بلکه شاید همه عوالم - و به همه زبانها از در خواهد افتاد تا بجهت این همه خلق تمام گردد: «يُنَادِي مُنَادٍ بِاسْمِ الْفَاحِشِ ﴿١﴾ قُلْتُ خَاصُّ أَوْ عَامٌّ قَالَ عَامٌّ يَسْمَعُ رَبِّي بِإِسْمَائِهِمْ». کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۶۵۰

۲. مقصود جمع شدن ناگهانی ۳۱۳ یار مخصوص مهدی امت هابه گردان حضرت است که در یک لحظه از نقاط مختلف کشورها غیب گشته و پیرامون اشرف اعیان جمع می شوند: «فَتَخَرَّجَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَصْحَابَهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثَةً عَشَرَ رَجُلًا وَنَجَّمَ لَهُمُ اللَّهُ لَعْلَى غَيْرِ مِيعَادٍ قَرَعًا كَرَعَ أَرَبِيعٍ» الغیبه لا: ای ص ۲۸۲ و: «فَهُمْ أَصْحَابُ الْأَوَّلَى مِنْهُمْ مَنْ يُقَدَّرُ مِنْ فِرَاشِهِ لَيْلًا فَيُصْبِحُ بِحُجَّةٍ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسِيرُ فِي السَّابِغِ تَهَارًا يُغَرِّقُ بَاسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَحَلَّتِيهِ وَتَسْبِيهِ فُلْتُ جُمْلَتِ فِدَاكَ أَهْلُهُمْ أَكْثَرُ أَهْلِي عَيْنَانَا قَالَ الَّذِي يَسْبِي فِي السَّابِغِ تَهَارًا وَهُمْ الْمُتَقَوِّدُونَ وَفِيهِمْ تَزَلَّتْ هَذِهِ الْأَيَّةُ: أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِي بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا» الغیبه لا: ای ص ۳۱۳ ۳. مراد فرو رفتن لشکر عظیم سفیانی در بیابان بین مکه و مدینه بعد از ظهور قدوسی طاووس اهل مدینه و قبل از خروج ایشان است: «فَتَبَيَّنَ أَمِيرُ جَنْشِيهِ السُّفْيَانِيُّ أَنَّ الْهَدْيَ قَدْ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ فَيَبَنَتْ جَنْشِيَا عَلَى أَهْلِهِ... فَيُتَزَلُّ أَمِيرُ جَنْشِيهِ السُّفْيَانِيُّ الْبَيْدَاءَ فَيَنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ بِأَيِّدَاءِ أَبْيَدِي الْقَوْمِ فَيُغَسِّفُ بِهِمْ...» الغیبه للنعمانی ص ۲۸۰ و ۲۸۱

۴. یکی از نشانه‌های ظهور می باشد که در بعضی روایات به مخموم توصیف شده، اما به علت ضعف سند به درجه اثبات نرسیده است: «... وَكَفَّ يَظْلَمُ مِنَ السَّمَاءِ مِنَ الْخُمْومِ». الغبیه للنعمانی ص ۲۵۲ ح ۱۱

اما با وجود این همه مظاهر گول زننده غیبی و معنوی که شبیه به معجزه می‌نمایند و چاه را راه جلوه می‌دهند، به کدامین مظهر می‌توان اعتماد کرد و چه جلوه‌ای از معنویات را می‌توان واقعی و حقیقی انگاشت؟

حرف این سوال مهم را فقط در فرمایش ملک آستان خاتم انبیاء حضرت محمد مصطفی ﷺ خواهید یافت که به عنوان مهمترین وصیت خویش فرمودند: «من در میان شما دوشیء گران بها به امانت باقی می‌گذارم که اگر به هر دوی آنها تمسک نمایید ابداً گمراه نمی‌شوید: کتاب خدا و اهل بیت^۱». لذا هر معنویتی که نتواند خود را با محکومات این سران و بینات بیانات اهل بیت (علیهم السلام) اثبات نماید باطل است هر چند که در فتنه‌ها و شهود و خواب‌های ویژه و دیگر حالت‌های معنوی برساند، هر چه مروج آن، مدعی علم دین و در لباس روحانیت باشد.

آنچه به نظر می‌رسد اینست که چون این سری شیطان در این عصر، پشت کردن به شریعت و رو آوردن به حقیقت‌های معنوی است که خود مروج آنست، مؤمنان و منتظران، برخلاف او، باید در حقیقت بیشتر نسبت به رعایت ظواهر شریعت (حتی مستحبات و مکروهات) اهتمام بورزند

۱. «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِلَىٰ تَارِكٍ فِيكُمْ الْفُلُكَيْنِ أَمَّا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا كِتَابَ اللَّهِ وَعِشْرَتِي أَهْلُ بَيْتِي فِيهِمَا لَنْ يَفْشَرَا حَتَّىٰ يَرِدَا عَلَيَّ الْخَوْضَ». این حدیث متواتر را بیش از سی نفر از اصحاب رسول الله ﷺ روایت کرده‌اند و در کتاب‌های فراوانی از شیعه و سنی ثبت شده است، از جمله: بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۱۳ ح ۳، الکافی ج ۲ ص ۴۱۵.

و دیده از معنویت بیرون از شریعت بر بندند که اگر پایبندی به شریعت راست باشد معنویت حقیقی نیز حاصل خواهد گشت.

ما در این نوشته از میان آن همه راه‌های معنوی کاذب، به بررسی «اله خواب‌نما شدن پرداخته‌ایم که مستند عده‌ای برای فریفتن انسان‌های ساده دل و ناآگاه شده است، و از آن جمله، فرقه احمد مومنان بصری معروف به احمد الحسن می‌باشد که از طرفی با جمع نمودن نظریات مهدویت شخصی و مهدویت نوعی، توانسته نظر اهل سنت را هم بر مهدویت ادعایی خود جلب نماید، و از طرفی دیگر با طرح حاکمیت الله و نظریه ولایت فقیه، در کشور ایران برای هر دو قطب انقلابی و ضد انقلاب، ایجاد جنابیت کرده، و از طرف سوم با باطل جلوه دادن تقلید و انساق خواندن علمای دین توسط تطبیق روایی، عده‌ای را از رهبران دینی و علمای دین با سوء استفاده از کم اطلاعی آنها، ایشان را به سمت رهبری و سردسوق داده است.

او در کنار همه خیانت‌های علمی - در قالب تعریف معنوی قرآن و روایات، و سوء استفاده از احادیث متشابه، بی‌سند یا دارای نسخه بدل - بحث حجیت خواب و تشخیص فرستاده خدا را بر طریق رؤیا را پیش کشیده و از راه خواب‌نما کردن برای اثبات حقانیت خویش را فراوان برده، گروهی از ناآگاهان را فریفته است.

در نگاهش حاضر، در سه بخش، نظر دین اسلام نسبت به حجیت خواب و جایگاه خواب در شناخت حجت الهی بررسی گشته که از این قرار است:

۱. حقیقت خواب

۲. تقسیمات خواب، شامل: اقسام خواب، معیار و شرایط رؤیای

صادقه، تعبیر خواب، خواب انبیاء علیهم‌السلام: (خواب راه مستقیم

ارتباط خدا با انبیاء علیهم‌السلام، خواب انبیاء علیهم‌السلام وحی است).

۳. ب. سی حجیت خواب، شامل: حجیت خواب در قرآن، حجیت

خواب در روایات، تواتر معنوی حجیت خواب (به علاوه: تعدد

واب یا تعدد خواب بیننده)، حجیت خواب به واسطه قطع،

حجیت خواب معصوم در خواب (به علاوه احادیث اعمال خواب

و پاسخ به شبهات چون: تنها راه ارتباطی اهل بیت علیهم‌السلام و معیار

شناخت اهل بیت علیهم‌السلام در خواب).

بدیهی است پرداختن به همه این ارباب مساله خواب به جهت

گسترده‌گی فراوان، کتاب قطوری نمی‌تواند که در فرصت دیگری باید

نگاشته شود.

در پایان ذکر این نکته ضروری می‌باشد که، یکی از روایات به علت

تناسب با مباحث مختلف به ناچار در بعضی جاها تکرار شده

است. امید آنکه این خدمت ناچیز مورد قبول صاحب غیبت کبری

امام زمان علیه‌السلام واقع شود و ما را از ثبات قدمان در راستای حق‌شناسی قرار

دهد.

آمین یا رب العالمین

سید مهدی مجتهد سیستانی